

Mbete kí 'ndàngì d'adi Əbrə-je

Ta-je kí do mbete-tì kí 'ndàngì d'adi Əbrə-je

Mbete lə Əbrə-je tɔjì kí Jeju Kristi itə ndukun rəm, itə négugì-je kí mɛɛ Kunmindì-tì kí Low b́a adi-né rɔ-é nja káre ya tagangì aji-né dow-je. Kristi ində ngangì nékofe-je kí mɛɛ Kunmindì-tì kí Low nangì. Kdɔ né-é-je lay kinlé tò bè kadì dow-je 'ra-né go rɔ-dé kete kdɔ ree lə Kristi.

Néndó kí sobi do kitə kí Kristi itə né-je lay kinlé, tò kdɔ kulə-né dingəm mɛɛ njéndó mbete-je-tì kin kdɔ kadì 'tɔgì-né mɛɛ kadmɛɛ-tì lə-dé b́i kadì 'tusì Kristi d'inə-é ə 'təl kí ta nékofe-je-tì al. Mbete kinlé ńa b́a ndàngì kàrè j'gə al. Tɔgrɔ-tì ya, njèndangì-é to jipì kí adi mɛɛ Kristi, adi ɛ gə ta lə Lubə majì dɔkaglo-tì liə, kí b́one jɛ b́a-é Kunmindì kí Low. Dow-je kí ɛ ndàngì mbete adi-dé lé 'to jipì-je kí koji kəy tɔ, adi 'gə Kunmindì kí Low. Tɔgrɔ-tì, dɛ d'isi dɔnangì-tì lə Israyel-je al, dɔmajì ə d'isi dɔnangì Rɔm-tì. Əbrə-je lo kɔr-é 1-4 tɔjì kitə kí Kristi itə njépata-je kí ta Lubə-tì rəm, malayka-je rəm, b́a Moyijì rəm. Əbrə-je lo kɔr-é 5:1-10:18 lé, njèndàngì mbete kin tɔjì Kristi kí njègugnə rəm, b́a kí négugì kí majì ɔr njutì rəm. Əbrə-je 10:19 sar tɔl ta-é lé, njèndàngì mbete kin tɔjì panjiyə njèkadmɛɛ Kristi. Əbrə-je 11 pa ta lə dow-je ńa kí kaglo Kunmindì-tì kí Low kí 'tɔjì panjiyə-dé kí majì k̀ takul kadmɛɛ.

Kulənoji kí sigì itə kulənoji kí low

Kulə gin ta

Ja 1:1-3; Kol 1:15-17; Əbr 10:12-14; Plp 2:6-11

¹ Kete ndokì Lubə pa ta kì ka-ji-je kì nja nati-nati kì kəm rəbi-je kì gay-gay kì takul njé-pata-je kì ta-é-ti ² ə mɛɛ ndo-je-ti kì nè kì to ndo-je kì do-bəy-ti kinlé, ɛ pa sə-ji ta kì takul Ngon-é kì ɛ b́a ində-é do né-je-ti lay rəm ə kəm rəbi kì ro-é-ti b́a ɛ ra-né né-je lay rəm to. ³ Ngon kinlé, tɔji ri-ba lə Bəbi-é takəm dow-je-ti rəsi rəm, ɛ ya to daji ro Lubə rəm, to njègəti né-je lay taá kì takul tógi ta kì ta-é-ti. Loki ɛ bər majal-je lə dow-je kogi lé, ɛ isi do jikol Lubə-ti mɛɛ lo-je-ti kì taá nu. ⁴ E təl to kì boy itə malayka-je adi ingə ri kì itə ri-dé.

Jeju Kristi to kì boy itə malayka-je

⁵ Dan malayka-je-ti lé, ɛ kì rá é Lubə idə-é panè: 'To Ngon-m, b́one Ma ya m'to Bəbi-i* wa? B́a təl panè: Ma m'a to Bəbi-é, ə ɛ à to Ngon-m† wa? ⁶ ə loki Lubə ɔw kadi Ngon dər-é ree dɔnangi-ti lé təl pa b́əy panè: «Kadi malayka-je lə-m lay ya d'osi do-dé nangi nɔ-é-ti‡.» ⁷ ə təl pa ta sɔbi do malayka-je panè: Lubə adi malayka-je liə 'to kì yəl bè; tɔgrɔ-ti, ɛ adi ngannjékullə-je liə 'to kì ndɔ pər bè§. ⁸ Ngà kì sɔbi do Ngon-é rəmə ɛ panè: Lubə, kalikɔbe lə-i tò kì do b́al-b́al ə gɔl ngar lə-i to gɔl ra né kì njururu*. ⁹ I 'ndigi né ra kì njururu ə ɔsi ta né ra kì maji al. Gin-é kin b́a i Lubə lé, Lubə lə-i mbəti-i dan madkullə-je-ti lə-i ur-né ubi rɔnəl do-i-ti.† ¹⁰ Lubə təl pa b́əy panè: I 'Babe, lo kulə gin né-je-ti lé, i 'ra dɔnangi ə dɔrə to kullə ra ji-i‡; ¹¹ dɔrə kì dɔnangi à goto, ngà i 'isi lo kisi-i-ti. Né-je kin à ndisi toki kubi bè§; ¹² i 'a

* 1:5 1:5 Pa 2:7 † 1:5 1:5 2Sa 7:14; 1Poy 17:13 ‡ 1:6 1:6 Det 32:43; Pa 97:7 § 1:7 1:7 Pa 104:4 * 1:8 1:8 Pa 45:7 † 1:9 1:9 Pa 45:8 ‡ 1:10 1:10 Pa 102:26 § 1:11 1:11 Pa 102:27

ɸir-dé tokɪ kubi kul bè, ə d'a mbəl rɔ-dé tokɪ kubi bè, ngà i rəmə, gangɪ kisi-i kin ya à kisi-né rəm, ɸá bal kisi-i kɪ dɔ-i taá à goto al rəm tɔ*. ¹³ Dan malayka-je-ti lé, ɛ kɪ rá é Lubə idə-é panè: 'Isi dɔ jikɔl-m-ti nè ya sar kadi m'adi njéba-je lə-i 'təl-né lo kungɪ nja-i wa†? ¹⁴ Malayka-je lé, dɛ lay ya 'to ndil-je kɪ d'isi 'ra kullə d'adi Lubə; dɛ ɸá Lubə ulə-dé adi 'ra kullə kdɔ maji lə dɛ kɪ tɔ kadi d'ingə kajɪ lé al wa?

2

Kulə dingəm mɛɛ-nə-ti

¹ Gin-é kin ɸá, ta-je kɪ j'ooi kinlé, kadi j'ooi maji itə koo-é kɪ kete-je ya ɸəy nè j'a kɪ 'ndəmi kuri wale. ² Kinə ta-je kɪ ndɔkɪ malayka-je 'pa lé, né-é ra né ə kinə dow kɪ al dɔ ta əse təl rɔ-é go-ti al ə Lubə gangta dɔ-é-ti asi ta kullə ra-é-ti lé, ³ jəi kàrè kinə j'rai kajɪ kɪ boy kin j'ndami-né lé, j'a tɛɛjɪ kəm-ti ban wa? Kajɪ kinlé, 'Babe ya pa ta-é lo kulə gin-é-ti nɪ, ɸəy ɸá dow-je kɪ d'oo ta-é ta-é-ti 'ree d'idə-ji kɪ ta kajɪ kinlé to ta kɪ tɔgrɔ-ti ya. ⁴ Né-je kɪ tɔjɪ tɔgɪ Lubə, kɪ né-je kɪ tɔ ɸəl-ɸəl, kɪ nékɔjɪ-je kɪ gay-gay, kɪ ta-je kɪ Ndil kɪ aa njay pa lé ɸá Lubə dan-né go ta-je lə-dé kinlé kɪ mɛɛndigɪ liə. ⁵ Kdɔtalə dow-je kɪ dɔkaglo-ti kɪ à ree kɪ j'pa ta lə-dé kinlé, to malayka-je ɸá Lubə ində-dé kadi d'ɔ ɸe dɔ-dé-ti al. ⁶ Ngà dow madi pa ta-é lo madi-ti mɛɛ mbete-ti kɪ aa njay panè: Dow ə to ri ngay é kadi i Lubə 'adi mɛɛ-i ole dɔ-é-ti wa? Əse ngon lə dow ə to ri ngay é kadi 'ində kəm-i go-é-ti wa*? ⁷ I adi-é to kɪ ndɛ bè go malayka-je-ti kaglo sɛ, ɸəy ɸá i 'ulə jɔgɪ kɔsi gajɪ kɪ jɔgɪ riɸa dɔ-é-ti rəm, ɸá 'adi-é isi dɔ kullə ra ji-i-je-ti†. ⁸ I adi-é ɔ ɸe dɔ né-je-ti lay. Loki

* 1:12 1:12 Pa 102:28 † 1:13 1:13 Pa 110:1 * 2:6 2:6 Pa8:5 † 2:7 2:7 Pa-je 8:6

Lubə adi-é ɔ̀ be do né-je-ti lay bè lé, né kí Lubə inə adi tò gin tógi-é-ti al ya goto. Ngà kí bone bè kinlé, je j'oo kí e ɔ̀ be do né-je-ti lay al bəy‡. ⁹ Ngà Jeju kí e bá Lubə adi-é to kí nde bè go malayka-je-ti kaglo se lé, jəi j'ooi-é kà jɔgi kosi gajì kà jɔgi riɓa do-é-ti, kdo kɔ̀ kí e ingə sar oy-né. Beɓa kà takul ramaji lə Lubə lé, e oy-né kdo dow-je lay. ¹⁰ Kdotalə Lubə kí to njera né-je lay rəm, né-je lay to kí 'liə rəm, kí adi ngan-é-je n̄a d'ingə kɔsgajì rəm lé, tuwə kadi e ra kà Jeju kí to njirə kajì lə-dé lé, adi-é maji ɔr njuti kà takul kɔ̀-je. ¹¹ Ə Jeju kí njəkɔr dow-je kində-dé tagay lé, de kà dow-je kí e ɔr-dé ində-dé tagay kin lay ya Bɔbi-dé ra káre-rè. Gin-é kin ɓá rɔ-é sɔl-é-né lo ɓa-dé ngankɔ̀-é-je-ti al, ¹² loki e pa-né panè: M'a kilə mbə ta lə-i dan ngankɔ̀-je-ti. M'a tóy-i dan kosi-je-ti§. ¹³ Bá təl panè: M'a kində mɛɛ-m do-é-ti. Pa bəy panè: M'a nè, nati kà ngan-je kí Lubə adi-m-dé*. ¹⁴ Beɓa titi kí ngan-je lé, məsi-dé tò rəm, tal rɔ-dé tò rəm, bè ya tɔ́ ə Jeju kàre məsi-é tò rəm, tal rɔ-é tò rəm tɔ; kdo kadi kà takul koy-é lé, e taa-né tógi Sú kí e ɓá tógi koy tò ji-é-ti, ¹⁵ ə de lay kí 'bəl koy adi 'ra bə liə kà ɓal kisi kà do taá lə-dé lay kinlé, kadi ɔr-dé-né be bə-ti kɔgi. ¹⁶ Kdotalə tɔgrɔ-ti ya, malayka-je ɓá Jeju ree kdo ra sə-dé al, ngà e ree kdo ra kà nganka Abrakam. ¹⁷ Beɓa tò kadi e təl titi-n̄a kà ngankɔ̀-é-je lé mɛɛ né-je-ti lay, kdo kadi to burə do njégugnə-je kí to njəkoo kəmtondoo, kí njəkə do ndi-é-ti mɛɛ kullə-ti lə Lubə, kdo kadi Lubə inə-né go majal-je lə dow-je kɔgi. ¹⁸ Jeju lé asi ra kà dow-je kí nən̄a tɛɛ do-dé-ti kdo e ya kàre né n̄a-é adi ingə kɔ̀ to.

‡ 2:8 2:8 Pa-je 8:7 § 2:12 2:12 Pa-je 22:23 * 2:13 2:13 Eja 8:17-18 ('Ndó 2Sa 22:3; Eja 12:2)

3

Jeju Kristi itə Moiyiji-je k̀i Jojuwe

Mat 21:33-38

¹ Gin-é kin bá, səi ngankɔ-m-je kí njékaa njay, kí Lubə kí dora-ti ba-si lé, adi kəm-si tò go Jeju-ti kí to njèkɔwkulə rəm, to Burə dɔ njégugné-je kí sɔbi dɔ kadmɛɛ lə-ji rəm. ² E ɔ dɔ ndi-é-ti njàngi go njèkində-é dɔ kullə-ti titi kí ndɔki Moiyiji isi-né dɔ kullə-je-ti lay kí mɛɛ kəy-ti lə Lubə kin bè*. ³ Kdɔ d'oo-é d'adi asi gaki kadi ingə riɓa kí itə 'lə Moiyiji, titi kí njèkində kəy ingə-né riɓa itə daji rɔ kəy kin bè tɔ. ⁴ Kdɔtalə kəy-je lay kin ya to dow bá ində, ə dow kí njèkində né-je lay lé, to Lubə tɔ. ⁵ Ə Moiyiji lé, to njèkɔ dɔ ndi-é-ti njàngi mɛɛ né-je-ti lay kí mɛɛ kəy-ti lə Lubə, kdɔ to kí ɛ to ngonnjəkullə; bè kdɔ kadi kinə ta kí tò kadi d'idə-dé tò rəmə, ɛ pa ta kí dɔ-ti adi-dé. ⁶ Ngà Kristi rəmə, ɛ isi dɔ kullə-ti kí mɛɛ kəy-ti liə, kdɔ to kí ɛ to Ngon-é kí kəy. Mɛɛnda kay k̀i nékində mɛɛ dɔ-ti kí j'isi j'ɔsi-né gaji rɔ-ji kin ya kinə, j'uwəi njarara j'tɛɛi-né dɔbəy-é-ti rəmə, j'toi kəy lə Lubə. ⁷ Gin-é kin bá Ndil kí aa njay pa-né panè: Bone kinlé, kinə ooi ndi-é rəmə†, ⁸ adi mɛɛ-si ndəə titi kí ndɔki mɛɛ ka-si-je ndəə-né adi 'ra dɔngə, 'nə-né Lubə diləlo-ti kin bè al‡. ⁹ Ka-si-je d'oo kullə ra-m-je k̀i kəm-dé bal kɔrsɔ ya ndɔki d'ində kàdì-dé sə-m adi 'nə mɛɛ-m diləlo-ti§. ¹⁰ Gin-é kin bá wɔngi ra-m-né nə dɔ dowbé-je-ti adi m'panè: Mɛɛ-dé tò rangi ya k̀i ndɔ-je lay, adi 'gə rəbi-je lə-m al*. ¹¹ Ə wɔngi ra-m adi m'ubi rɔ-m m'panè: D'a kandi lo taakoo-ti lə-m ndə bè al†. ¹² Bəba səi ngankɔ-m-je kí

* 3:2 3:2 Kni 12:7 † 3:7 3:7 Pa-je 95:7 ‡ 3:8 3:8 Pa-je 95:8 § 3:9
3:9 Pa-je 95:9 * 3:10 3:10 Pa-je 95:10 † 3:11 3:11 Pa-je 95:11

njékadmɛɛ, ooi go rɔ-si maji, kadi dow madi dan-si-ti to njèmɛɛndul, kɛ njèmɛɛngɔ sar kadi təl gidi-é adi Lubə kí njèkisi kəm kin al. ¹³ Ta lə «bone-é» kinlé tò lo tò-é-ti ɛn ɛ dingəm ya uləi mɛɛ-nɔ-ti kɛ ndɔ-je lay, kɔ kadi dow madi dan-si-ti adi né kí maji al ɔdi-é adi tò njèmɛɛndə al ngá. ¹⁴ Kɔ kinə j'uwəi kadmɛɛ lə-ji kí dɔsɔy kin njarara dɔbɔy-é-ti rəmɔ, j'toi njékində rɔ-ji nati kɛ Kristi. ¹⁵ Kɔ 'ndàngi 'panè: Bone kinlé, kinə ooi ndi-é rəmɔ, adi mɛɛ-si ndə titi kí ndɔki mɛɛ ka-si-je ndə adi 'ra-né dɔngɔ kin bè al. ¹⁶ ɔ nɔ-je bɔ ndɔki d'oo ndi Lubə bɔ 'ra dɔngɔ lé wa? To dɛ lay kí ndɔki Moiyiji ɔr nɔ-dé tɛɛ sə-dé dɔnangi Ejipti-ti kɔgi lé ya al wa? ¹⁷ ɔ nɔ-je bɔ ndɔki wɔngi ra Lubə dɔ-dé-ti sar bɔl kɔrɔ lé wa? To dɛ kí ndɔki 'ra majal bɔ nin-dé tò diləlo-ti lé ya al wa‡? ¹⁸ ɔ nɔ-je bɔ Lubə ubi rɔ-é panè: «D'a kandi lo taakoo-ti lə-n'è ndɔ bè al» lé wa? To dɛ kí ndɔki d'al dɔ ta lé ya al wa? ¹⁹ ɔ jəi j'ooi kí dɛ d'asi kandi lo taakoo-ti al, kɔtəlɔ mɛɛngɔ lə-dé.

4

¹ Tò ya kí kunmindɛ kí sobi dɔ kandi lo taakoo-ti liə tò lo tò-é-ti bɔy kinlé, adi j'ɔli, kɔ kadi dow madi dan-si-ti ra rɔ-é kí njènɔy gogi al. ² Kɔtəlɔ, jəi kàrè d'ilə mbɛ Poyta kí Maji d'adi-ji titi kí ndɔki d'ilə-né d'adi-dé kin bè ya tɔ. Ngá ta kí ndɔki d'oo lé bɔ ra kullə rɔ-dé-ti al, kɔ njékoo-é-je lé 'taa kɛ kadmɛɛ al. ³ ɔ jəi kí j'adi mɛɛ-ji lé, j'isi j'andi lo taakoo-ti titi kí 'ndàngi-né 'panè: «Wɔngi ra-m adi m'ubi rɔ-m m'panè: “D'a kandi lo taakoo-ti lə-m ndɔ bè al.”» ɔ kullə-je lə Lubə rəmɔ, ində ngangɛ-é lo kində gin dɔnangi-ti nɔ. ⁴ Kɔtəlɔ ɛ pa ta lo madi-ti nɔɔ sobi-né dɔ ndɔ kí njèkungi-ti siri panè: «ɔ ndɔ

‡ 3:17 3:17 Kni 14:29,32

kí njèkungi-ti siri lé, Lubə taakoo ta kullə-je-ti liə lay.»
⁵ Rəmə təl pa lo-é-ti ya bəy panè: «D'a kandi lo taakoo-ti lə-m nda bè al.»
⁶ Beba tò kadi dow-je madi d'andi lo taakoo-ti, ya rəmə de kí ndoki d'oo mbə Poyta kí Maji kin dəsəy lé, d'andi lo taakoo-ti lé al, kdo mēēnga lə-dé.
⁷ Beba Lubə təl or ndo kí rangi kí ba-é: «Bone» ə pa ta go-ti low nu kì takul Dabidi titi kí ta-é tò-né taá nu panè: Bone kinlé, kinə ooi ndi-é rəmə, adi mēē-si ndəə al.
⁸ Kdotalə, kinə ndoki Jojuwe adi ka-ji-je d'andi lo taakoo-ti lé ngá rəmə, lé Lubə à pa ta lə ndo kí rangi go-ti al ngá.
⁹ Adi ndo madi kí à to ndo taakoo lə dow-je lə Lubə ya tò nɔɔ.
¹⁰ Kdo dow kí andi lo taakoo-ti lə Lubə lé, taa koo ta kullə-je-ti liə lay titi kí Lubə taa-né koo ta kullə-je-ti liə kin bè tɔ.
¹¹ Ən é adi j'uwəi rɔ-ji ngá j'andi lo taakoo-ti kinlé, bi kadi dow madi ndaji gá kaldota kin usi-né al ngá.
¹² Kdo, ta lə Lubə lé, to ta kí tò kəm rəm, tógi-é tò rəm, ati itə kiyəɔ kí ta kati-é ra joo ə andi rɔ dow-ti sar tēē do ndil-é-ti kì do tagir-ti liə rəm, ɔw tēē do gul-je-ti kì do ubi-je-ti kí mēē singə-je-ti rəm, bá ɛ gangta do né-je-ti kì do tagir-je-ti kí mēē dow-ti rəm tɔ.
¹³ Ə nékində kí à dum-é koo ya goto: Né-je lay tò ndaa-ti rəsi ə to kí nàji nangi ta kəm-é ɛ Lubə-ti kí j'a kori go né-je nɔ-é-ti.

Jeju Kristi itə burə do njégugnə-je kí mēē kulənoji-ti kí low

¹⁴ Jəi lé, Jeju kí Ngon lə Lubə kí ɔw dɔɔ-ti kin bá to burə do njégugnə-je lə-ji, ən é adi j'uwəi kadmēē lə-ji njarara.
¹⁵ Kdo j'ɔwi kì burə do njégugnə-je kí ta ɔ mēē-é kdo tógi kasi al-je lə-ji; né nɔ-é mēē né-je-ti lay tana sə-ji bè ya tɔ, ngá majal bá ɛ ra al.
¹⁶ Ən é adi j'ɔti kì mēēnda kay kì kàdì kalikɔbe-ti lə Lubə kí njəramaji,

kadi j'ingəi koo kəmtondoo kà ramaji kdo kadi ndo kí tò kadi ra sə-ji əjè ra sə-ji.

5

Négugi lə Kristi

¹ Kdotalə burə do njégugné-je kí rá-rá ya 'mbəti-é dan dow-je-ti bá d'ində-é ta kullə-ti lə Lubə kdo ta lə-dé; kdo kadi ɛ bá ra kullə do kadkare-je-ti, kà d̄a-je-ti kí kəm kilə məsi-dé nangi kadi toki kiŋə-né go majal-je kɔgi. ² Ɛ à kasi koo kəmtondoo lə dow-je kí 'njégə né al-je, kà njéndəm kur wale-je, kdo ɛ ya kà do-é kàrè to njètɔgi goto tɔ. ³ Ə kdo tɔgi goto liə kinlé ya tɔ bá ɛ ya kà do-é à kilə-né məsi d̄a nangi, kadi majal-je liə toki kiŋə-né go-é kɔgi rəm, bá kadi majal-je lə dow-je toki kiŋə-né go-é kɔgi rəm tɔ. ⁴ Dow kí à kasi mbəti rɔ-é kdo kullə kí riɓa-é tò kin ya goto; ngà Lubə bá à ɓa dow lo-é-ti titi kí ndoki ɓa-né Arɔ kin bè tɔ. ⁵ Bè ya tɔ, Kristi lé to ɛ ya ɔ kà dɔrɔ-é ilə riɓa do rɔ-é-ti kadi n'təl-né burə do njégugné-je al, ngà to Lubə ya bá idə-é panè: 'To Ngon-m, ɓone ma ya m'to Bɔbi-i*'; ⁶ bá təl pa lo madi-ti ɓəy panè: I 'to njégugné ya sartagangi titi Melsisedɛki bè†. ⁷ † Ɛ bá, loki isi-né dɔnangi-ti nè ɓəy lé, ilə ɔbi ndi-é nangi kà man nɔ kəm-é-ti bá pa-né ta kà Lubə ə nɔ-né ta-é-ti ɛ kí à kasi kaji-é ta yo-ti; ə ɛ oo ndi-é kdo to kí ɛ to njèkilə kuji do-é-ti; ⁸ ɛ to Ngon-é rəm, ya ngà ɛ ndó təl rɔ go ta-ti kà takul kɔ kí ingə. ⁹ Loki Lubə adi mɛɛ-é idi ɔr njuti-njuti lé, ɛ bá təl to njèkadi kaji kí sartagangi dow-je lay kí njétəl rɔ-dé go ta-ti liə. ¹⁰ Ə Lubə pa ta rəsi do-é-ti ində-é-né burə do njégugné-je titi Melsisedɛki bè. ¹¹ Kí ɔbi do ta kinlé, ta-je kí kadi

* 5:5 5:5 Pa 2:7 † 5:6 5:6 Pa 110:4 † 5:7 5:7 Mat 26:36-46; Mar 14:32-42; Luk 22:39-46

j'pa lé n̄a ə to né-je kí k̄or m̄ē-é nga, k̄do səi lé, 'ḡəi né kalangi al. ¹² †K̄do səi lé, lé a toi njéndó dow-je né ngá, r̄əm̄ə sar b̄one bè ya k̄àrè 't̄əli ɔwi ndoo kadi 't̄əl ndó-si né-je kí d̄osay kí m̄ē ta-ti l̄ə Lub̄ə kin b̄əy, adi səi ɔwi ndoo kil mbà b̄i asi kusoi né kí ngá al b̄əy. ¹³ K̄do dow kí rá-rá kí isi il mbà lé, to dow kí néndó kí s̄əbi d̄o néra kí njururu asi m̄ē-é al, adi dowbé to ngon. ¹⁴ Ngà nékuso kí ngá lé, to 'l̄ə dow-je kí 't̄oḡi gangi ə d̄ə lé né-je kí t̄ē d̄o-dé-ti ra adi taḡir l̄ə-dé asi k̄or r̄əbi nin né kí maji k̄i né kí maji al.

6

¹ Gin-é kin b̄á, néndó kí s̄əbi d̄o Kristi kí to néndó kí d̄osay kinlé, adi j'ĩn̄əi go-ji-ti ngá, ə j'ɔwi k̄i kete m̄ē néndó-ti l̄ə dow-je kí 't̄oḡi gangi, b̄i kadi j'ai lo káre d̄o néndó-je-ti kí d̄osay kí to kin̄ə panjiȳə kí à t̄ē koy, ² k̄i ta kí s̄əbi d̄o kadm̄ē Lub̄ə, k̄i néndó kí d̄o bat̄əm-je-ti, k̄i kində ji d̄o dow-ti-je, k̄i ta kí s̄əbi d̄o dow-je kí d'oy kí d'a t̄osi ndəl kində lo t̄ē-je, k̄i ta kí gangi kí sartagangi-je kin al ngá. ³ Kinə Lub̄ə ndiḡi sə-ji d̄o-ti r̄əm̄ə, ɛ b̄á to né-je kí j'a rai. ⁴ Ə d̄ə kí londóḡi l̄ə Lub̄ə ndóḡi d̄o-dé-ti nja káre ngá, kí 'n̄a kadkare kí d̄or̄a-ti d'oo maji-é r̄əm, 'taa Ndil kí aa njay m̄ē-dé-ti r̄əm, ⁵ 'n̄a ta kí maji l̄ə Lub̄ə d'oo maji-é r̄əm, 'n̄a tóḡi-je kí kaglo-ti kí à ree d'oo maji-é r̄əm, ⁶ ya b̄á 't̄əl d'usi lé, lo kadi dow t̄əl ree sə-dé adi d'ĩn̄ə panjiȳə-dé kí maji al k̄oḡi goto. Kd̄otal̄ə d̄ə ya 't̄əl 'b̄ə Ngon l̄ə Lub̄ə kagd̄əsi-ti ta k̄i l̄ə-dé-ti r̄əm, d'ul̄ə r̄osol d̄o-é-ti tak̄əm kosi dow-je-ti r̄əm. ⁷ Kd̄otal̄ə nd̄or kí man ndi asi-é maji adi né ub̄ə-ti ə andi adi ra k̄i 'b̄a-é-je kí njénd̄or-é-je lé, Lub̄ə t̄or ndi-é d̄o-ti. ⁸ Ngà kinə ɛ ub̄ə kun-je k̄i nḡaa-je r̄əm̄ə, d'a

† 5:12 5:12 1K̄O 3:2

kinə kogi, nəy ngosi kadi Lubə ində ndol do-ti, d'a kulə pər kogi. ⁹ Lé j'pa bè ya kàrè, səi kí j'ində-si dan kəm-ji-ti lé, jə j'gə maji kí səi ai do rəbi-ti kí maji, kí to rəbi kaji. ¹⁰ Kdotalə Lubə kí to njéra né kí njururu lé, mɛɛ-é à koy do kullə ra-si-ti al rəm, ndigi kí 'ndigi-é b́á 'rai k̀i njékaa njay-je k̀i ri-é ə isi 'rai sə-dé b́əy kinlé, mɛɛ-é à koy do-ti al. ¹¹ Ngà jə lé, j'ndigi kadi ńá-ńá dan-si-ti uwə rɔ-é ngà bè ya sar kadi mɛɛ-si kí indəi do Lubə-ti kinlé ɔw-né k̀i kete-kete sar tɔl-né ta-é; ¹² bè kdo kadi 'toi njédabi-je al, ngà kadi 'ndaji dɛ kí d'ingə né kí Lubə un-né mindi-é adi-dé k̀i takul kadi kí d'adi mɛɛ-dé, k̀i ngəbi kí 'ngəbi pèrèrè kinlé. ¹³ Kdotalə, loki Lubə un mindi-é adi Abrakam lé, dow kí rangi kí boy itə Lubə kí Lubə à kubi rɔ-é k̀i ri-é goto, adi Lubə ubi rɔ-é k̀i ri-é ɛ ya*, ¹⁴ panè: «Tɔgrɔ-ti ya, m'a kadi maji ur-i k̀i do madi-é-ti madi-é-ti, ə m'a kadi kɔr nganka-i ree k̀i do madi-é-ti madi-é-ti†.» ¹⁵ Bəb́a Abrakam ilə mɛɛ-é do madi-é-ti pɔ ngəbi rəmə, go-ti ɛ ingə né kí Lubə un-né mindi-é adi-é lé ya tɔ. ¹⁶ Kdotalə dow-je kí d'ɔw k̀i kubi rɔ-dé lé, né kí boy itə-dé b́á d'un ri-é d'ubi-né rɔ-dé ə kubi rɔ lé ində ngangi ta kí naji. ¹⁷ Bè ya tɔ, dow-je kí Lubə un mindi-é kdo kadi-dé némaji-je lé, ɛ pa ta-é ə ubi rɔ-é do-ti kdo kadi 'gə kí ndi-n'è kí n'un kinlé dum kadi dow bujuru. ¹⁸ Ə né-je kí joo, adi to kunmindi rəm, kubi rɔ rəm lé, to né-je kí dum bujuru; ɛ b́á toji kí lo kadi Lubə ədi ta goto, adi ra-é kin b́á ulə dingəm mɛɛ-ji-ti ńá, jəi kí lo b́əyɔɔ lə-ji ya káre-rè é to mɛɛ-ji kí j'indəi do né-ti kí Lubə ɔji kdo ra kadi-ji kinlé. ¹⁹ Nékində mɛɛ do-ti kinlé uwə tagir lə-ji nangi ngà, toki ngowla kuwə bato nangi kí ngà rəm, ɔ lo kə-é-ti gərərə rəm kin bè; nékində mɛɛ

* 6:13 6:13 Kgn 22:16 † 6:14 6:14 Kgn 22:17

dɔ-ti kinlé ɔw njal tɛɛ gidi kubi gangi mɛɛ kəy-ti, lo-ti kɪ aa njay-njay, ²⁰ kɪ to lo kɪ Jeju b́a andi-ti kete nɔ̄-ji-ti kɔɔ ta lə-ji; Jeju təl to burə dɔ njégugné-je lə Lubə kɪ sartagangi titi Melsisedɛki b̀è.

7

¹ Melsisedɛki kinlé to ngar kɪ b̀ebo Salɛm-ti rəm, to njégugné lə Lubə kɪ taá nɔ̄ rəm; loki Abrakam tətɪ rɔ ngar-je ə isi təl kɪ b̀ee lé, Melsisedɛki tilə kəm-é ə tɔr ndi-é dɔ-é-ti*²; ² ɛ b́a Abrakam adi-é kɪ káre dan kɪ dɔgi-ti mɛɛ né-je-ti lay kɪ taa lo rɔ-ti ə kɔr mɛɛ ri-é to ngar kɪ njera né kɪ njururu, b̀oy b́a to ngar kɪ b̀ebo-ti kɪ Salɛm tɔ ə kɔr mɛɛ-é to «ngar kɪ nj̀elapiya†.» ³ Bɔbi-é goto rəm, kɔ-é goto rəm, ginkoji liə goto rəm; ndɔ kɔji-é goto rəm, b́a ndɔ koy-é goto rəm. ɛ titi-na k̀i Ngon lə Lubə b̀è, ɛ to njégugné lə Lubə ya sartagangi. ⁴ Ooi, Melsisedɛki lé to dow kɪ boy sar adi Abrakam kɪ ɛ ya to ka-ji kin kàrè, adi-é kɪ káre dan kɪ dɔgi-ti mɛɛ né-je-ti kɪ taa lo rɔ-ti. ⁵ ə nganka Lebi kɪ dan-ti-je kɪ 'to njégugné-je lə Lubə lé, ndukun adi-dé tarəbi kadi 'taa kɪ káre dan kɪ dɔgi-ti ji dow-je-ti kɪ 'to ngankɔ-dé-je kɪ dɛ kàrè 'to nganka Abrakam tɔ. ⁶ Ngà Melsisedɛki lé to kɪ gin ka-ti lə-dé al ya taa kɪ káre dan kɪ dɔgi-ti ji Abrakam-ti! ɛ tɔr ndi-é dɔ dow-ti kɪ Lubə un mindi-é adi-é! ⁷ Dow kɪ boy b́a tɔr ndi-é dɔ ngon dow-ti. Ta kinlé to ta kɪ dow à naji al. ⁸ Nganka Lebi kɪ 'taa kɪ káre dan kɪ dɔgi-ti lé, 'to dow-je kɪ njékoy, ngà Melsisedɛki lé mbete kɪ aa njay panè to dow kɪ isi kəm. ⁹ Ta tɔl ta-é-ti lé, j'a panè: Lɔki Abrakam adi kɪ káre dan k̀i dɔgi-ti lé, Lebi kàrè adi tɔ; ə Lebi b́a nganka-é 'to njétaa kɪ káre dan kɪ dɔgi-ti mɛɛ né-je-ti lay. ¹⁰ Kdɔtalə, loki Melsisedɛki tilə-né kəm Abrakam lé,

* 7:1 7:1 Kgn 14:17-18 † 7:2 7:2 Kgn 14:20

Lebi tò mɛɛ ka-é Abrakam-ti nɔɔ ngá. ¹¹Takul kullə gugi né lə nganka Lebi kin ya b́a Lubə adi-né ndukun jipi-je. Adi kinə lé nganka Lebi kí 'to njégugné-je lə Lubə kinlé, kullə lə-dé ra dow adi maji ɔr njuti rəmə, dow à kɔw ndoo njégugné lə Lubə kí rangi al ngá; ngà njégugné lə Lubə kí rangi kí titi-nə kì Melsisedeki bè b́a ree bi to ɛ kí titi-nə kì Arɔ̀ bè al kɔɔ ri bəy wa? ¹²Kɔɔtalə loki 'mbəl kullə gugné lé, d'a mbəl ndukun ya tɔ bane. ¹³Kɔɔ dow kí ta-je kin sobi dɔ-é lé, to kí ginkoji-ti kí rangi; ə dow kí dan ginkoji-ti liə kí ra kullə logugi né-ti ya goto. ¹⁴Kɔɔ dow-je lay 'gə maji kí 'Babe lə-ji to kí ginkoji-ti lə Juda, kí to ginkoji kí Moiyiji pa ta kí dɔ-ti ba-né ri njégugné-je lə Lubə al ya sar. ¹⁵Né kí ree toji bəy kí ta kin to ta kí tɔgrɔ-ti lé ɛn: Njégugné kí rangi kí titi-nə kì Melsisedeki bè ree, ¹⁶ə ɛ təl njégugné lə Lubə kì kəm rəbi kí ndukun adi dow-je 'təl-né njégugné-je kin al, ngà ɛ to njégugné lə Lubə kì takul tógi kiskəm kí sartangani. ¹⁷Kɔɔtalə ta kinlé, mbete kí aa njay pa ta dɔ-ti panè: I 'to njégugné lə Lubə ya sartangani titi Melsisedeki bè‡. ¹⁸Beba ndukun kí kete lé, Lubə bujuru kɔgi kɔɔ tógi-é goto rəm, kullə liə goto rəm; ¹⁹kɔɔ ndukun lé, né kí ɛ ra adi maji ɔr njuti ya goto, ə ngɔsnè lé, nékində mɛɛ dɔ-ti kí maji nɔ itə kí kete kí à kɔw sə-ji rɔ Lubə-ti tò nè. ²⁰ə né kinlé Lubə ubi rɔ-é b́a ra-né, bi to né kí ra né bè par al. ²¹Dɛ kí rangi lé, 'to njégugné-je lə Lubə kí Lubə ubi rɔ-é b́a ində-dé-né al; ngà Jeju rəmə, təl njégugné kí Lubə ubi rɔ-é b́a ində-é-né panè: «'Babe ubi rɔ-é ə à təl naji ndi-é al.» Ubi rɔ-é panè: «I 'to njégugné lə Lubə ya sartangani.» ²²Gin-é kin b́a Jeju ya to-né gin mɛɛnda kay lə-ji sobi dɔ kulənoji kí maji nɔ itə kí kete. ²³Rəm b́a njégugné-je kí ginkoji-ti lə Lebi kinlé kɔr-dé nɔ, kɔɔtalə

 ‡ 7:17 7:17 Pa 110:4

də d'ɔr tó-ɲa tó-ɲa kɔɔ koy ɔgi-dé lo ra kullə kɪ dɔ ɓal-ɓal; ²⁴ ngà Jeju lé, isi kəm sartagangi, adi à kinə kullə gugnə kadi dow al. ²⁵ Gin-é kin tɔ ɓá dow-je kí njéree rɔ Lubə-ti kɪ takul-é lé, ɛ asi kaji-dé kaji kí sartagangi; ɛ isi kəm kɪ dɔ ɓal-ɓal kɔɔ pa ta kɪ Lubə kɔɔ ta lə-dé. ²⁶ Adi Jeju ɓá to burə dɔ njégugnə-je lə Lubə kí j'owi ndoo-é; kɔɔ ɛ aa njay, ta goto dɔ-é-ti, majal liə goto, ɛ ɔ ngərangi kɪ njéramajal-je, toki boy dɔ né-je-ti lay. ²⁷ Dɛ lay kí 'to burə dɔ njégugnə-je lə Lubə lé, ndɔ-é ndɔ-é ya d'ilə məsi ɔ kadkare-ti kadi Lubə inə-né go majal-je lə-dé kí sobi dɔ-dé kɔgi, ɓəy ɓá d'ilə məsi kɔɔ majal-je lə ndəgi jipi-je ɓəy; ngà Jeju rəmə, ɔw ndoo ra titi kí dɛ 'ra-né kin al; ɛ ra nja káre-rè ə adi-né rɔ-é koy. ²⁸ Ndukun lə Moiyiji lé, ində burə dɔ njékun dɔ njégugnə-je lə Lubə kí 'to njétógi kasi al-je tɔ; ngà ɛ kí Lubə pa ta rəsi ubi rɔ-é ɓá ində-é-né burə dɔ njégugnə-je, go ndukun-ti lé, to Ngon-é kí ra né kí maji ɔr njuti sartagangi.

Kəykubi kí sigi lə Lubə kɪ kulənoji kí sigi

8

¹ Ta kí boy ɲa kí j'a pa ɛn: Ko burə dɔ njégugnə-je lə Lubə kí bè kin ɓá jəi j'owi-né; ɛ isi dɔrɔ-ti, dɔ jikɔl kalikɔbe-ti lə Lubə kí njétógi kí ɲa. ² Ɛ to njèrakullə lo-ti kí aa njay, adi to mɛɛ kəykubi-ti kí tɔgrɔ-ti kí to kəy lə Lubə kí to 'Babe ya ɓá ra ɓi to dow al. ³ Kɔɔtalə burə dɔ njégugnə-je lə Lubə kí rá-rá kí d'ində-é lé, d'ində-é kadi adi kadkare-je Lubə rəm, kadi ilə məsi ɔ-je nangi adi-é rəm; adi Jeju kàrè tò kadi ingə né adi tɔ ɓane. ⁴ Kinə ndɔki isi nangi nè lé, to ya kàrè à to njégugnə lə Lubə al, kɔɔ njégugnə-je kí go ndukun-ti d'isi nɔɔ ngá. ⁵ Kullə kí njégugnə-je kin d'isi 'ra lé, to takəm né-je, kɪ ndil né-je kí tɔgrɔ-ti kí dɔrɔ-ti; gangi-é kin ya, loki Lubə

pa ta k̀i Moiyiji, kadi ra kəykubi liə lé, ɛ panè: «'Oo, 'a ra ga-é kí m'tɔji-i dɔ mbal-ti kin ya.» ⁶ Ngà kí ngɔsnè-ti kinlé, Kristi ingə kullə kí boy n̄a, kɔɔ ɛ to njèkulə dow-je noji nati k̀i Lubə sɔbi dɔ kulənoji kí maji n̄a itə kí kete, kɔɔ Lubə ində gin-é dɔ kunmindɔ-je-ti kí maji n̄a itə kí kete-je. ⁷ Kɔɔ kinə kulənoji kí dɔsay lé, ta goto dɔ-ti rəmə, d'a sangi ɛ kí njəkungɔ-ti joo al ngá. ⁸ Ngà to kɔl b́a Lubə kɔl panè:

«Ooi, 'Babe panè: Nɔɔ-je à ree n̄ɔɔ,
kí m'a dɔɔ kulənoji kí sigi nati
k̀i gin Israyel, k̀i gin Juda*.

⁹ A tò titi-n̄a k̀i kulənoji kí ndɔki m'dɔɔ nati k̀i ka-dé-je, ndɔ-é-ti kí m'uwə ji-dé m'ndɔr-dé-né m'tɛɛ sə-dé kɔgi dɔnangi Ejipti-ti kin al.

'Babe panè:

Titi kí dɛ ya k̀i dɔ-dé d'a-né njángi dɔ kulənoji-ti lə-m
al kinlé,

M̄a kàrè, m'adi usi-m dɔ-dé-ti al tɔ†.

¹⁰ 'Babe panè:

Ooi, kulənoji kí m'a dɔɔ k̀i gin Israyel, go nɔɔ-je-ti kinlé
b́an:

M'a kadi 'gə ndukun-je lə-m, m'a ndàngi mɛɛ-dé-ti.

M'a to Lubə lə-dé ə dɛ d'a to dow-je lə-m‡.

¹¹ Dow kí à ndó madi-é əse à ndó ngonkɔ-é panè:

“'Gə 'Babe bane” à goto.

Kɔɔ k̄i dɔ ngan-je-ti kí ndɛ sar tɛɛ-né dɔ dow-je-ti kí
tɔgi kí dan-dé-ti lé,

dow-je lay d'a gə-m§.

¹² Kɔɔ m'a kiɲə go né ra-dé kí njururu al kɔgi rəm,
b́a mɛɛ-m à kole dɔ majal-je-ti lə-dé al ya sar rəm tɔ*.»

* 8:8 8:8 Jer 31:31 † 8:9 8:9 Jer 31:32 ‡ 8:10 8:10 Jer 31:33 § 8:11

8:11 Jer 31:34 * 8:12 8:12 Jer 31:34

¹³ Ba kí Lubə ɓa kulənoji kin né kí sigi lé, ɛ adi kulənoji kí dɔsɔy təl né kí low; ə né kí to né kí low rəm, ɓugə rəm kinlé nɔy ngɔsi kadɪ goto ngá.

9

Tɛt 25; 26; 40:17-33

¹ Kulənoji kí dɔsɔy lé, ɛ kàrè ndɔki ɔw kɪ kúji pole Lubə liə, kɪ lo pole Lubə kí tɔ nangɪ nè tɔ. ² Kɔɔtalə 'ra kəykubi; mɛɛ-é kí dɔsɔy 'ɓa-é lo kí aa njay; ɛ ɓá kagi naa lampi, kɪ tablə, kɪ mbə kɔkare-je tɔ-ti. ³ Ə gidi kubi-ti kí njəkungi-ti joo kí 'gangi-né mɛɛ kəy lé, lo kí 'ɓa-é lo kí aa njay-njay tɔ-ti. ⁴ Lo-é kin ɓá logugi né kí bay kí 'ra kɪ lɔr 'ró-né nɔkagi kí ətɪ maji tɔ-ti, ɓá sanduki kulənoji kí 'ra gidi-é lay ya kɪ lɔr tɔ-ti rəm, mɛɛ sanduki-ti lé, bəgrə kí 'ndangi ta-je kí sɔbi dɔ kulənoji titi kàrè tɔ-ti rəm, kagtɔsi lə Arɔ kí ndɔki puti lé tɔ-ti rəm, ɓá mbul kí 'ra kɪ lɔr tɔ-ti ə mɛɛ mbul lé ɓá nékuso kí 'ɓa-é maan tɔ-ti tɔ. ⁵ Dɔ sanduki-ti lé né kí d'adi to takəm malayka-je kí njəriɓa kí 'ɓa-dé seribe-je tɔ-ti ə ndil bagi-dé uti dɔ lo kí məsi ungi-ti kadɪ toki kinə-né go majal-je kɔgi. Kí ngɔsnè-ti kin lé, lo pa ta dɔ né-je-ti kin kɪ bar-é bar-é lay goto. ⁶ Né-je lay kinlé 'tində kɪ gangi-é gangi-é kete, adi loki njégugnə-je d'ɔw kɪ ra kullə kí sɔbi dɔ pole Lubə rəmə, d'andi kəykubi-ti lə Lubə mɛɛ-é-ti kí dɔsɔy kɪ dɔkaglo-je lay. ⁷ Ngà mɛɛ-é kí njəkungi-ti joo lé, burə dɔ njégugnə-je lə Lubə ya par ɓá andi-ti nja káre ɓal káre, ə à kɔw kɪ məsi dɔ ji-é-ti kɔɔ majal-je liə rəm, ɓá kɔɔ majal-je kí dow-je 'ra kí go lo gə-é al-ti rəm tɔ. ⁸ Gangi-é kin ɓá Ndil kí aa njay tɔji-né, kí loki kəykubi kí dɔsɔy tɔ-né ɓəy kin rəmə, tarəbi kí kɔw lo-ti kí aa njay-njay lé toki tɛɛ al ɓəy. ⁹ Né kinlé to takəm né kí kaglo-ti kí ɓone; ə tɔji kí kɔkare-je kɪ məsi dɔ kí kilə kadɪ Lubə

kinlé, à kasi ra kadi tagir lə njèpole Lubə maji-né ɔr njuti al. ¹⁰ Ndukun-je kí sɔbi dɔ rɔ dow, adi ta lə nékuso-je, kɪ nékay-je, kɪ togi rɔ-je kí gay-gay kin ya par, é d'ində dɔ dow-je-ti sar tɛɛ mɛɛ ndɔ-je-ti kí né-je mbəl-né rɔ-é.

Kristi to burə dɔ njégugné-je lə Lubə

¹¹ Ngà Kristi lé ɛ ree titi burə dɔ njégugné-je lə Lubə bè kɔ né-je kí maji-maji kí à ree*; ɛ andi mɛɛ kəykubi-ti lə Lubə kí to kəykubi kí gati-é n̄a itə kí nangi nè rəm, maji ɔr njuti rəm. ə kəy-é kinlé to dow ɔ́a ra kɪ ji-é al, adi toki dan nékində-je-ti kí dɔnangi-ti nè al; ¹² ɛ andi lo kí aa njay-njay-ti lé nja káre-rè ə andi kɪ məsi bal biŋə-je kɪ məsi lum mangi-je al, ngà kɪ məsi-é ɛ ya. Bɛfa ɛ gangi-né dɔ-ji gangi kí sartangani. ¹³ Kɔ kinə məsi bal biŋə-je kɪ məsi bɔbi mangi-je kɪ bu mandi mangi-je kí 'ró ɔy ə 'tusi dɔ dow-je-ti kí 'ra né kí tɔ n̄ɛ ə aa rɔ-dé, ¹⁴ ngà məsi Kristi kí ban ɔ́a à kasi kaa tagir-je lə-ji sɔbi dɔ kullə ra-ji-je kí maji al kí à tɛɛ koy kin, kɔ kadi j'rai kullə lə Lubə kí Njəkisi kəm al wa? Kɔ kɪ takul Ndil kí aa njay kí njəkisi sartangani lé, ɛ ya kɪ dɔ-é un rɔ-é kí majal goto-ti adi Lubə. ¹⁵ Gin-é kin ɔ́a Kristi to-né njèkulə dow-je noji nati kɪ Lubə mɛɛ kulənoji-ti kí sigi, ɛ oy kɔ taa-né dow-je kí d'isi dan majal-ti kilə-dé taá loki d'isi-né gin tógi kulənoji-ti kí dɔsɔy. Bè kɔ kadi dɛ kí Lubə ɔ́a-dé lé, d'ingə némaji-je kí à tɔ sartangani kí ɛ un-né mindi-é adi-dé. ¹⁶ Kɔɔtalə kinə dow ndangi mbete pa-né ta kí sɔbi dɔ néndubə rəmə, tɔ kadi dowbé à koy ɔ́a mbete-é à ra kullə ɔy. ¹⁷ Mbete kí sɔbi dɔ néndubə

* 9:11 9:11 Né-je kí maji-maji kí ta-é tɔ nè kinlé mɛɛ mbete-je-ti kí n̄a-je lé 'panè to né-je kí tɔ mɛɛ ndɔ-je-ti kí ɔne, ngà mɛɛ ɛ kí dan-ti-je rəmə 'panè to né-je kí à ree kɪ ree ɔy tɔ.

lé, à ra kullə go koy dow-ti, kɔ kinə njəndangi-é isi kəm
 ɔy rəmə, mbete-é à ra kullə al. ¹⁸ Gin-é kin ɔ́a kulənoji
 kí dɔsɔy lé ya kàrè ulə-né gin-é kɔ məsi kí kilə nangi.
¹⁹ Kɔɔtalə, loki Moiyiji ndó ndukun adi kosi dow-je lay,
 titi kí 'ndangi-né mɛɛ mbete ndukun-je-ti lé, ɛ un məsi
 lum mangi-je, kɔ məsi bal biŋə-je, kɔ man, ɔ́a un takubi
 lɛn kí kər njir-njir kɔ kam ijopi ulə dan məsi-ti tusi dɔ
 mbete ndukun-je-ti ya kete ɔy ɔ́a tusi dɔ kosi dow-je-
 ti, ə panè: ²⁰ Ɛ kin to məsi kulənoji kí Lubə un ndu dɔ-ti
 kɔ ta lə-si†. ²¹ Bè ya tɔ é ɛ tusi-né məsi dɔ kəykubi-ti
 lə Lubə rəm, dɔ né ra kullə-je-ti kí 'pole-né Lubə rəm
 tɔ. ²² Kí go ndukun-ti lé, né-je nɔ́a ya məsi ɔ́a ra adi aa;
 ə kinə məsi usi nangi al lé, kiŋə go majal kɔgi goto tɔ.
²³ Kinə takəm né-je kí dɔrɔ-ti kàrè d'aa-dé njay kɔ kəm
 rəbi-je kí bè kin rəmə, tɔ kadi né-je kí tɔgrɔ-ti kí dɔrɔ-
 ti kɔ dɔ-dé ya kàrè toki kaa-dé kɔ kəm rəbi məsi kí kilə
 kí maji ɔr njuti tɔ. ²⁴ Kɔ lo kí aa njay kí dow ɔ́a ra kɔ
 ji-é ndaji-né né-je kí tɔgrɔ-ti kin ɔ́a Kristi andi-ti tin al,
 ngà ɛ ɔw dɔrɔ-ti, kɔ kadi kí ngɔsnè-ti kin ya ɔ́a takəm
 Lubə-ti kɔ ta lə-ji. ²⁵ Ɛ andi kɔ kadi adi rɔ-é kɔ nja
 nati-nati titi kí burə dɔ njégugnə-je lə Lubə andi-né kɔ
 ɔal-ɔal lo-ti kí aa njay-njay kɔ məsi dɔ-je kin al; ²⁶ kinə
 bè al rəmə lé Kristi à kingə kɔ kɔ nja nati-nati low nɔ
 lo kində gin dɔnangi-ti. Ngà ngɔsnè, tasɔy ndɔ-je-ti ɔ́a
 ɛ ree nja káre-rè ya kɔ bɔr-né majal kɔ takul kadi kí ɛ
 ya kɔ dɔ-é adi rɔ-é adi d'ilə məsi-é nangi. ²⁷ ə titi kí tɔ
 kadi dow oy nja káre-rè ya ə go-ti to ta kí gangi kinlé,
²⁸ bè ya tɔ é Kristi lé, go kɔ-ti kí ingə nja káre-rè ɔr-né
 majal-je lə kosi dow-je kí nɔ́a kɔgi lé, ɛ à tɛɛ busi, tɛɛ
 kí njəkungi-ti joo, kɔɔtalə majal-je al ngá, ngà kɔ kaji
 dow-je kí d'isi ngəbi-é kɔ kadi aji-dé.

 † 9:20 9:20 Tɛt 24:8

10

¹ Kdotalə ndukun lé, ɔw kɪ takəm né-maji-je kí à ree ya, ngà to bá to takəm né-é-je kí tɔgrɔ-ti al; gin-é kin bá ga məsi kí kilə kí káre-rè ya kí d'ilə ki nja nati-nati kɪ do ɓal-ɓal kinlé, à kadi dow-je kí 'ree rɔ Lubə-ti 'maji-né d'ɔr njuti al. ² Bè al rəmə lé, dow-je kí 'pole Lubə kí gangi-é kinlé, d'a taakoo, kɔɔ lé d'a kaa njay nja káre-rè ya tagangi ɓi lé mɛɛ-dé à kuwə-dé kɪ ta do majal-je-ti lə-dé al ngá. ³ Ngà məsi kí kilə kinlé, ole mɛɛ dow-je do majal-je-ti kɪ do ɓal-ɓal. ⁴ Kdotalə məsi lum mangi-je, kɪ məsi bal biŋə-je lé, à kasi bɔr majal-je nda bè al. ⁵ Gin-é kin bá, loki Kristi ɔw kɪ ree-né dɔnangi-ti lé, ɛ pa kɪ Lubə panè: I ndigi məsi kí kilə-je kɪ kadkare-je al, ngà to i ya bá 'ra daji rɔ-m*. ⁶ I ndigi da-je kí 'ró pər kɪ da-je kí kilə məsi-dé nangi kɔɔ majal-je kin al†. ⁷ Beɓa m'panè: 'Oo, m'a kɔw, kɔɔ mɛɛ mbete-ti kí 'ɓir lé, 'ndangi ta kí dɔ-m-ti titi nɔɔ, kɔɔ kadi m'ra ndigi lə-i, i Lubə ya‡. ⁸ Ɛ pa dɔsay panè: «Négugi-je, kɪ kadkare-je, kɪ da-je kí ró pər-je, kɪ da-je kí kilə məsi-dé nangi kɔɔ majal-je kinlé, nəl-i al rəm, i ndigi al rəm.» Ngà ndukun lé, ndigi kadi 'ra négugi-je kin lay. ⁹ Beɓa ɛ təl panè: «'Oo, m'a kɔw kɔɔ ra ndigi lə-i i Lubə ya.» Kristi bujuru népole kí kete kɔgi ə ində népole kí njèkungi-ti joo. ¹⁰ Jeju Kristi ra né kí mɛɛ Lubə ndigi. Ɛ adi rɔ-é koy nja káre-rè, ya ɔr-ji-né ində-ji tagay. ¹¹ Njègugné kí rá-rá lé, a lo kullə-ti liə kɪ ndo-é ndo-é, ə ilə məsi kilə kí to ga-é kí káre-rè ya; məsi kí kilə kinlé asi bɔr majal-je al ya sar. ¹² Ngà ɛ lé, loki ɛ adi rɔ-é kɪ né kilə məsi nja káre-rè kɔɔ majal-je rəmə, ɛ isi dɔjikɔl Lubə-ti ya sartagangi§, ¹³ ə ɛ isi

* 10:5 10:5 Pa 40:7 † 10:6 10:6 Pa 40:7 ‡ 10:7 10:7 Pa 40:8-9 § 10:12 10:12 Pa 110:1

ngəbi kadi Lubə təl njéba-je liə lo kungi nja-é*. ¹⁴ Kì takul kadkare kí nja káre-rè ya dow-je kí ɛ aa-dé lé, ɛ adi 'maji d'ɔr-né njuti ya sartagangi. ¹⁵ Ta kinlé Ndil kí aa njay pa adi-ji tɔ. Kdɔ ɛ pa kete panè: ¹⁶ 'Babe panè: Ooi, kulənoji kí m'a dɔɔ nati sə-dé go ndɔ-je-ti kinlé ɓan: M'a kində ndukun-je lə-m mɛɛ-dé-ti, m'a ndangi tagir-ti lə-dé†, ɓá təl ilə dɔ-ti panè: ¹⁷ Mɛɛ-m à kole dɔ majal-je-ti lə-dé al rəm, ɓá mɛɛ-m à kole dɔ kaldota-je-ti lə-dé al ya sar rəm tɔ‡. ¹⁸ Ngà loki majal-je toki kiŋə go-é kɔgi lé, məsi kí kilə kdɔ majal à goto ngá.

Ndəji-je kí gay-gay

Ndəji kí sɔbi dɔ kə gərərə dɔ kadmɛɛ-ti

əbr 6:1-20

¹⁹ Beɓa ngankɔ-m-je kí njékadmɛɛ, kì takul məsi Jeju lé, mɛɛ-ji nda kəy kadi j'andi lo-ti kí aa njay-njay. ²⁰ Jeju ɔr tarəbi kí sigi, kí to rəbi kiskəm adi-ji kì takul kində kí ində kubi gangi mɛɛ kəy gangi ə kubi kinlé to daji rɔ-é ɛ ya, ²¹ adi jəi j'owi kì burə dɔ njégugnə-je lə Lubə kí isi dɔ kullə-je-ti kí mɛɛ kəy-ti lə Lubə. ²² Tagir kí maji al kí mɛɛ-ji-ti toki togi adi aa njay rəm, ɓá daji rɔ-ji kàrè toki togi kì man kí aa njay rəm, ɓn é adi j'owi kí rɔ Lubə-ti kì mɛɛ-ji kí káre-rè rəm, kì kadmɛɛ kí adi mɛɛ-ji ndakəy rəm. ²³ Adi j'ai njangi dɔ nékində mɛɛ dɔ-ti lə-ji kí j'pai ta dɔ-ti lé, kdɔtalə njèkunmindì-é lé, to njəkə dɔ ndi-é-ti. ²⁴ J'indəi kəm-ji go-nə-ti kadi j'osi gin-nə mɛɛ ndigi dow-je-ti rəm, mɛɛ kullə-je-ti kí maji-maji rəm. ²⁵ Adi j'tusi kəwnə lə-ji j'inəi titi kí dow-je madi d'isi 'ra-né kin al. Ngà kadi j'uləi dingəm mɛɛ-nə-ti, titi kí ooi-né kí ndɔ ree lə 'Babe nəy ngosi.

* 10:13 10:13 Pa 110:1 † 10:16 10:16 Jer 31:33 ‡ 10:17 10:17 Jer 31:34

²⁶ Kdotalə kinə kəm-ji tɛɛ do ta kɪ tɔgrɔ-ti maji b́a go-ti j'təli j'rai majal k̀i mɛɛndigi lə-ji rəmə, məsi kɪ kilə kɪ rangi kɔ do majal-je ya goto ngá, ²⁷ adi to ngəbi ta kɪ gangi kɪ t̀ò b̀əl, k̀i pər kɪ ɔ̀ mbil-mbil kɪ t̀ò p̀èrèrè kɔ do k̀ò njédɔngá-je kin ya ngá! ²⁸ Kinə dow al do ndukun lə Moiyijì b́a dow-je joo əse mutə d'oo-é lo-é-ti b́a 'pa ta do-ti rəmə, 'tɔl dowbé tɔl kɪ koo kəmtondoo goto-ti§. ²⁹ Ngà dow kɪ nədi Ngon lə Lubə rəm, oo məsi kulənoji kɪ Kristi təl-é-né dow kɪ aa-ti kin kɪ né kɪ kare rəm, b́a pa ta kɔbi do Ndil-ti kɪ aa njay kɪ njèra sə-ji maji kin rəm lé, səi 'giri kɪ kində kɔji kɪ sobi do-é à ngá n̄a ya al wa? ³⁰ Kdo j'gəi dow kɪ panè: Dalba toki lə-m, M̄a b́a m'a kadi n̄a-n̄a nékugə doji-é. E pa b̀əy panè: 'Babe à gangta do dow-je-ti liə*. ³¹ To né kɪ t̀ò b̀əl n̄a kadi dow usi mɛɛ-ji Lubə-ti kɪ njəkisi kəm! ³² Ngà adi mɛɛ-si ole do ndo-je-ti kɪ dosay kɪ kəm-si ijə-né do Lubə-ti ə go-ti gogi rəmə ingəi k̀ò n̄a dan rɔ-ti kɪ ngá, ³³ adi kɪ madi-je dan kosi dow-je-ti ya d'ulə rɔsol do-si-ti rəm, d'adi-si k̀ò-je kɪ gay-gay rəm, k̀i n̄a-je ingəi k̀ò nati k̀i də kɪ d'ingə gá k̀ò-je kɪ bè kin tɔ. ³⁴ Kdotalə səi ingəi k̀ò nati k̀i dangay-je, ə ndigi k̀i rɔnəl kadi 'taa nékingə-si-je, kɔ səi 'gəi kɪ ɔwi k̀i nékingə-je kɪ maji itə né-je lay rəm, t̀ò sartagangi rəm. ³⁵ Ən é kadmɛɛ lə-si kɪ nékugə doji kɪ sobi do-é to né kɪ boy n̄a kinlé, 'tusi 'linəi al. ³⁶ Kdotalə səi rəmə ɔwi ndoo kadi uwəi rɔ-si ngá, kɔ do kadi 'rai mɛɛndigi lə Lubə ə ingəi-né né kɪ ɛ un mindi-é kɔ do kadi-si. ³⁷ Kdotalə kaglo n̄ay n̄a al, n̄ay ndɛ bè ya ə ɛ kɪ t̀ò kadi à ree lé, à ree; isi do nja-é-ti rəm ngá†. ³⁸ ə dow lə-m kɪ njèra né kɪ njururu à kisi kəm k̀i takul kadmɛɛ. Ngà kinə təl ɔr rɔ-é k̀i gogi rəmə, mɛɛ-m à nəl-m do-

§ 10:28 10:28 Det 17:6 * 10:30 10:30 Det 32:35-36 † 10:37 10:37 Aba 2:3; Eja 26:20

é-ti al[‡]. ³⁹ ə jəi rəmə, j'toi dow-je kí dan de-ti kí d'or rɔ-dé ki gogi kɔ tuji kin al, ngà jəi j'toi dow-je kí j'adi mɛɛ-ji kɔ kadi j'aji.

11

Kadmɛɛ lə dow-je kí mɛɛ kulənoji-ti kí low
Jə 8:56; 1Pi 1:8; Pa 33:6; 9:1

¹ Kadmɛɛ lé to nda mɛɛ kay dɔ né-ti kí dow ində mɛɛ-é dɔ-ti; to né kí dow oo kɔ kəm-é al bəy ya gə kí né-é tɔ nɔɔ tɔgrɔ-ti.

² Dow-je kí kete low lé, takul kadmɛɛ lə-dé b́a ta kí dɔ-dé-ti maji-né.

³ †Kɔ takul kadmɛɛ b́a j'gəi-né kí Lubə ində né-je lay kɔ gangi-é gangi-é kɔ ta kí ta-é-ti, adi né kí dow oo kɔ kəm-é kinlé tɛɛ mɛɛ né-ti kí dow oo kɔ kəm-é al.

⁴ Kɔ takul kadmɛɛ b́a Abəl ilə-né məsi dɔ nangi adi Lubə kadkare-ti ə to kadkare kí maji nɔ itə 'lə Kayin; kɔ takul kadmɛɛ liə b́a Lubə ɔr-né ta dɔ-é-ti, ə pa ta kí maji dɔ kadkare-je-ti liə; lé ɛ oy ya kàrè kadmɛɛ liə ra adi ɛ isi pa ta ya bəy-bəy.

⁵ Kɔ takul kadmɛɛ lə Enɔki b́a Lubə un-é ɔw-né siə dɔrɔ-ti adi-é oy al ə dow oo-é gogi al, kɔ Lubə un-é ɔw siə. Kete b́a kadi un-é ɔw siə lé, 'pa ta kí maji dɔ-é-ti 'panè ɛ to dow kí nəl Lubə*. ⁶ ə kinə kadmɛɛ goto lé, dow à nəl Lubə ndɔ al; dow kí isi ɔw kɔ rɔ Lubə-ti lé, tɔ kadi adi mɛɛ-é kí Lubə isi nɔɔ ə isi ugə dɔ-ji de kí d'isi 'sangi-é.

⁷ Loki Lubə pa ta kɔ Nuwe sɔbi dɔ né kí dow oo nja káre al bəy ya Nuwe bəl-bəl kí maji, adi kɔ takul kadmɛɛ b́a ɛ ra-né bato kí boy aji-né dow-je kí mɛɛ kəy-ti liə;

‡ 10:38 10:38 Aba 2:4 † 11:3 11:3 Jə 1:3 * 11:5 11:5 Kgn 5:24

kì takul kadmɛɛ b́a Nuwe gangi-né ta dɔ dow-je-ti kí dɔnangi-ti ə ɛ təl-né njèkingə nédɔ-ji kí sɔbì dɔ néra kí njururu kí dow à kingə k̀ takul kadmɛɛ.

⁸ K̀ takul kadmɛɛ b́a Abrakam ilə-né kuji dɔ ba-ti kí Lubə ba-é kadi-é ɔw dɔnangi-ti kí à təl néndubə liə; ɛ gə lo kí isi ɔw-ti al ya ɿ par ɔw. ⁹ K̀ takul kadmɛɛ b́a, ɛ ɔw isi-né k̀ mba bè dɔnangi-ti kí Lubə un mindi-é kɔɔ kadi-é; ɛ isi kəykubi-ti ə gangi-é kin ya Isaki-je k̀ Jakobi kí d'ore-nə siə dɔ kunmindi-ti kí káre kinlé d'isi-né kəykubi-je-ti tɔ. ¹⁰ Kɔɔ ɛ isi ngəbi bebo kí gin-é ngə maji kí Lubə ya to njèkɔji gosi ra-é rəm, to njèkində-é rəm.

¹¹ K̀ takul kadmɛɛ ya tɔ b́a Sara kí bugə guró-guró ya, Lubə adi-é oji ngon, kɔɔ ɛ gə kí Lubə kí un mindi-é adi-n'è lé, to njèkə njángi dɔ ndi-é-ti. ¹² Gin-é kin b́a dow káre-rè kí isi ngəbi koy ya, oji ngon ində-né gin dow-je adi 'nə titi kərwəɿ-je kí dɔrɔ-ti əse yangra kí ta babo-ti kí dow asi tidə al kin bè†.

¹³ Dɛ lay kin ya d'oy mɛɛ kadmɛɛ-ti ə né-je kí Lubə un mindi-é kɔɔ kadi-dé lé dɛ d'ingə al; ngà dɛ d'a say b́a d'oo ə 'ra rɔnəl-é, ə 'pa rəsi kí 'to mba-je rəm, njédəə k̀ nja-dé taá dɔnangi-ti nè rəm. ¹⁴ Dow-je kí 'pa ta bè kinlé, 'tɔji ndaa-ti rəsi kí d'isi 'sangi be lə-dé kí sɔbì dɔ-dé. ¹⁵ ə kinə lé mɛɛ-dé tɔ gərərə dɔ be-ti kí d'ɿ-ti lé rəmə, lé d'a təl kɔw-ti gogi.

¹⁶ Ngà kí tɔgro-ti lé, dɛ 'sangi be kí maji nə itə ɛ kí d'ɿ-ti, adi to be kí dɔrɔ-ti. Gin-é kin b́a 'ba Lubə Lubə lə-dé kàrè rɔ-é sɔl-é-né al; kɔɔ ɛ ra go bebo lə-dé nɔɔ.

¹⁷ Loki Lubə nə mɛɛ Abrakam lé, Abrakam ɔw k̀ tɔl Isaki kadi-é kadkare-ti k̀ takul kadmɛɛ. ɛ́ kí Lubə un mindi-é adi-é lé ya b́a ɔw k̀ kadi ngon kal liə kadkare-ti‡

† 11:12 11:12 Kgn 22:17 ‡ 11:17 11:17 Kgn 21:12

¹⁸ ə ɟ ya b́a ndokí Lubə idə-é 'panè: «Kì takul Isakí b́a i 'a kingə-né nganka-i-je kí ri-i à tò dɔ-dé-ti.» ¹⁹ ɛ gir kí Lubə así kadi adí dow tɔsɪ ndəl ində lo tɛɛ dan njékoy-je-ti. Gin-é kin b́a Lubə təl-né kɪ ngon-é lé adi-é gogɪ; ə né-é kinlé tɔji koy ə tɔsɪ ndəl. ²⁰ Kì takul kadmɛɛ b́a Isakí tɔr-né ndi-é dɔ Jakobi-je-ti kɪ Esuwa kɔɔ ndɔ-je kí à ree. ²¹ Kì takul kadmɛɛ b́a lokí n̄ay ngɔsɪ kadi Jakobi oy lé ɟ tɔr-né ndi-é dɔ ngan lə Jojepi-ti rəm, ɔugɪ nangɪ dɔ kagtɔsɪ-ti liə ngá b́a ɔsɪ-né gajɪ Lubə rəm. ²² Kì takul kadmɛɛ b́a, sɔy ndɔ-je-ti lə Jojepi lé, ɟ pa-né ta kí sobi dɔ tɛɛ ndaa-ti lə ngan Israyel-je, ə un-né ndu adi-dé sobi dɔ né kí d'a ra kɪ singə-é. ²³ Kì takul kadmɛɛ b́a lo koji Moiyiji-ti ya, njékoji-é-je 'bɔyɔ-é-né n̄ay mutə; kdɔtalə dɛ d'oo kí ngon lé kurə n̄a adi 'bəl ndukun lə ngar al. ²⁴ Kì takul kadmɛɛ b́a lokí Moiyiji tɔgɪ lé, ɟ mbati kadi 'bá-é-né ngon koji ngon lə Paraɔ kí dené; ²⁵ ɟ ndigɪ kingə kɔ̀ nati kɪ dow-je lə Lubə b́i kadi n'ra rɔnəl dɔkaglo-ti kí sɛ bè dan majal-ti al. ²⁶ Kdɔtalə ɟ oo adi rɔsɔl kí ndɔ-é à tɛɛ dɔ Kristi-ti lé, to né kí maji n̄a itə nékingə-je kí Ejipti; kɔɔ ɟ oo nékugə dɔji-je kí tò say n̄u kí à ree. ²⁷ Kì takul kadmɛɛ b́a, Moiyiji bəl-né wɔngɪ lə ngar al, adi tɛɛ-né kɔgɪ dɔnangɪ Ejipti-ti; ɟ a dingəm titi dow kí oo Lubə kí dow oo-é kɪ kəm-é al kin bè. ²⁸ Kì takul kadmɛɛ b́a Moiyiji ra-né n̄ay Paki ə səki-né məsi takəy-je-ti, kɔɔ kadi malayka kí njètɔɔ ko dow-je tɔl ngan dər-je lə Israyel-je al. ²⁹ Kì takul kadmɛɛ b́a, Israyel-je d'ində-né babo kasi 'gangɪ titi nangɪ tuti bè. Ngà lokí dow-je kí Ejipti 'n̄a kadi d'ində 'gangɪ tɔ rəmə, man tuú ta-dé lay. ³⁰ Kì takul kadmɛɛ b́a lokí Israyel-je 'n̄jiyə 'gəə dɔ bə Jeriko ndɔ siri rəmə, ndogbɔr kí dɔ-ti tətɪ nangɪ rum-rum. ³¹ Kì takul kadmɛɛ b́a Rakabi kí to kaya dené oy-né nati kɪ njəmbati təl rɔ-dé go ta-ti

al-je al, kdotalə ɛ uwə njékində manji lo-je ki rɔ-é-ti maji. ³² ɔ ta ri é m'a pa bəy? Kdɔ kinə kadi m'ɔr-si poy Jedeɔ-je[§], kɪ Baraki-je^{*}, kɪ Samsɔ-je[†], kɪ Jɛpte-je[‡], kɪ Dabidi-je[§], kɪ Samiyel-je^{*}, kɪ njépata-je kí ta Lubə-ti lé kaglo à kasi-m al. ³³ Kɪ takul kadmɛɛ bá dɛ 'təti-né rɔ kɔbɛ-je rəm, 'ra-né né kí njururu rəm, d'ingə-né né kí Lubə un mindi-é kdɔ kadi-dé rəm, d'uti-né ta bɔl-je rəm, ³⁴ 'tol-né pər kí ɔ̀ kɪ tɔgi-é lingim-lingim rəm, 'tɛɛ-né ta kiyəɔ-ti rəm, njémɔy-je kàrè tɔgi-dé ree-né dɔ madi-é-ti gogi rəm, 'təti-né rɔ adi asgar-je kí mba d'ay-né nɔ̀-é-ti rəm tɔ. ³⁵ Dené-je 'təl d'ingə dow-je lə-dé kí d'oy bá 'tosi ndəl 'tɛɛ.

Dow-je kí náj-je lé, d'adi-dé kɔ̀ náj ya, ngà dɛ 'ndigi kadi dow taa-dé ilə-dé taá al; bə kdɔ kadi d'ingə-né né kí maji náj kí to tɔsi ndəl kində lo tɛɛ. ³⁶ Dɛ kí madi-je 'soki-dé rəm, d'ində-dé kɪ ndəy marɔw rəm, d'ilə-dé sil rəm, bá d'ungi-dé dangay-ti rəm ³⁷ 'tilə-dé kɪ ər 'tol-dé rəm, 'nə mɛɛ-dé rəm[†], 'tijə-dé kɪ sii rəm, 'tol-dé kɪ kiyəɔ rəm. Dɛ kí náj-je d'ilə taá yó-je kɪ nè-je, ndaá biɛɛ-je kɪ ndaá bati-je bá to nékɔɔ-dé, né-je lay ya nal-dé, d'adi-dé kɔ̀, d'ulə kəm-dé ndoo ³⁸ ɔ dɛ kinlé kisi-dé dan dow-je-ti kí dɔnangi-ti tuwə-dé al! D'ilə kɪ diləlo-je, kɪ dɔ mbal-je, kɪ bole mbal-je, kɪ bolebe-je. ³⁹ ɔ dɛ lay kinlé ta kí dɔ-dé-ti maji kɪ takul kadmɛɛ lə-dé ya, ngà d'ingə né kí Lubə un mindi-é kdɔ kadi-dé lé al. ⁴⁰ Kdotalə Lubə uwə dɔ né kí maji náj itə kí kete kdɔ ta lə-ji, adi to maji kí dɛ d'a maji kɔr njuti nati sə-ji.

§ 11:32 11:32 Njg 6-8 * 11:32 11:32 Njg 4 † 11:32 11:32 Njg 13-16

‡ 11:32 11:32 Njg 10-12 § 11:32 11:32 1Sa 6-30; 2Sa 1-24; 1Ng 1-2

* 11:32 11:32 1Sa 1-31 † 11:37 11:37 Ta lə náj mɛɛ-dé kinlé,

goto mɛɛ mbete-je-ti kí náj-je kí 'ndàngi kɪ ji-dé kɪ ta greki.

12

¹ Ə jəi kàrè, dow-je kí 'tò nduy-nduy kí 'toji kadmɛɛ lə-dé kinlé 'gəə dɔ-ji sipi to ɛ́n ɛ́ adi j'mbati né kuti lay kí ɔy, kè majal kí lo kadi bɪndi-ji ɔ́ al ə j'uwəi rɔ-ji nga j'ayi ngɔdi kí toki dəji kadi j'ayi. ² J'adi kəm-ji tò ki dɔ Jeju-ti, kí ɛ́ b́á to 'Ba kadmɛɛ rəm, to njèra kadmɛɛ kadi maji ɔr njuti rəm kin. Ɛ́ uwə rɔ-é nga ingə kɔ́ dɔ kagdəsi-ti, oo rɔsɔl kí né al, kdɔtalə rɔnəl kí sobi dɔ-é tò ngəbi-é, adi kí nè kin ɛ́ isi dɔ jikɔl kalikɔbɛ-ti lə Lubə ngá.

Kuwə rɔ nga

³ 'Giri dɔ Jeju-ti kí njéramajal-je d'osi-é kè ta kɔsi kí nga ya uwə rɔ-é nga kin; bɛ́ al rəmə, mɛɛ-si à tujɛ kadi tɔgi-si ɔr wuti. ⁴ Səi 'rɔi kè majal sar 'tɛɛi kè məsi mby al bəy. ⁵ Ə səi mɛɛ-si oy dɔ ndəji-ti kí 'ndəji-si titi kí dow ndəji-né ngan-é lé wa?

Ngon-m, 'oo kindəkɔji lə 'Babe ki né ndam al,

ə kinə kindəkɔji tɛɛ dɔ-i-ti rəmə 'adi ɔr tɔgi-i al*.

⁶ Kdɔtalə dow kí 'Babe ndigi-é b́á ində-é ɔji-é, ə dow-je lay kí 'to ngan-é-je b́á ɛ́ ində-dé kè ndəy†. ⁷ Ori mɛɛ-si loki kindəkɔji tɛɛ dɔ-si-ti. Lubə ində-si ɔji-si titi ngan-é-je bɛ́. Kdɔtalə ngon kí rá b́á bɔbi-é ində-é ɔji-é al wa?

⁸ Ngà kinə dow-je lay d'ingə kindəkɔji b́á səi ingəi al rəmə, səi 'toi kí ngan-je kí bɔbi goto bɛ́, bi ngan-je kí kɔji kəy al. ⁹ Kdɔ bɔbi-ji-je kí nangi nè bəy ɛ́ d'ində-ji d'ɔji-ji ə j'iləi kuji dɔ-dé-ti, ngà Bɔbi-ji kí dɔrɔ-ti kí ban b́á j'a kuləi dɔ-ji gin tɔgi-ti liə kdɔ kadi j'isi-né kəm al wa? ¹⁰ Kdɔ, bɔbi-ji-je d'ində-ji d'ɔji-ji kaglo sɛ́ bɛ́ par, kdɔ d'oo d'adi to né kí maji, ngà Lubə lé ɛ́ ində-ji ɔji-ji kdɔ maji lə-ji kí tɔgrɔ-ti, kdɔ kadi j'ori-nə siə dɔ kaa

* 12:5 12:5 Gos 3:11 † 12:6 12:6 Gos 3:12

njay-ti liə. ¹¹ Tɔgrɔ-ti ya, kindəkɔji lay ya lé, dɔsay ɓəy ə to mɛɛkɔ ɓi to né rɔnəl al; ngà go-ti gogɪ rəmə, ki rɔ dow-je-ti kɪ d'ingə néndó mɛɛ-é-ti lé, kandi-é to lapiya kɪ né ra kɪ njururu. ¹² Gin-é kin ɓá kadi 'surəi ji-si kɪ oy njururu, kɪ nja-si-je kɪ tɔɔ naki-naki kin‡. ¹³ Kadi nja-si un rəbi-je kɪ tò njururu-njururu, kɔɔ kadi nja kɪ mətɪ ɔr ta-na-ti al, ngà kadi lapiya ɓá tò§. ¹⁴ 'Sangi lapiya kɪ rɔ dow-je-ti lay ə 'sangi kaa njay kɪ ɛ ya goto rəmə, dow à koo 'Babe al kin tɔ. ¹⁵ Ooi go rɔ-si majɪ kadi dow madi uwə rɔ-é ɔr kɔgɪ nal-né ramajɪ lə Lubə al rəm; kadi dow madi tokɪ kagɪ kɪ atɪ kɪ təl isi tubə dɔjigi-é-ti kin bè al, nè à junglu-si ə à kun mɛɛkatɪ liə kində-né dow-je nɔ. ¹⁶ Ooi go rɔ-si majɪ kadi dow madi to njèrakaya al rəm, njəkoo né kɪ aa njay kɪ né kɪ kɔgɪ kare, titɪ Esuwa kɪ ta lə nékuso kɪ nja káre ya un-né dər liə ndogɪ kin al rəm. ¹⁷ Səi gəi kɪ say go-ti, loki ɛ ndigɪ tərndi kɪ sobi dɔ dər lé, d'ɔsi-é ta-ti ngərəngɪ; ɛ təl sangɪ kɪ nɔ kəm-é-ti ya, ngà ɛ asi kadi adi ɔɔbi-é təl najɪ ndi-é al ngá. ¹⁸ Kɔɔtalə səi lé ɔwi ngɔsi kadi mbal-ti kɪ dow à kɔɔdi kɪ ji-é kin al rəm, kɪ mbó pər-ti kɪ ɔ̀ mbil-mbil kin al rəm, mbó tilkisi-ti al rəm, mbó lo-ti kɪ ndul ndɪ-ndɪ al, ɓá mbó yəlbo-ti kɪ ulə mbi-mbi al rəm, ¹⁹ mbó lo-ti kɪ təbi mbanga ɓa-ti kin al rəm, ɓá lo kɪ ndi dow ɓa-ti boy mbing adi dɛ kɪ d'oo 'dəjɪ kadi n'ooi ta kinlé gogɪ rangɪ al ngá kin káre səi ɔwi mbó-ti al rəm. ²⁰ Kɔɔ ta lə ndukun kɪ panè: «Dɔ ya ɓá ɔɔdi rɔ mbal kinlé kàrè, d'a tilə-é kɪ ər tɔl-é» kinlé dum dɔ-dé*. ²¹ Ə né kɪ Moiyiji oo lé, tò ɓəl nɔ adi ɛ panè: M'ɓəl rəm, m'dadi rəm†. ²² Ngà səi rəmə ɔwi mbó mbal Siyɔ-ti kɪ ɓebo-ti lə Lubə kɪ

‡ 12:12 12:12 Eja 35:3 § 12:13 12:13 Gos 4:26 * 12:20 12:20 Tɛt
 19:12-13 † 12:21 12:21 Det 9:19

njèkisi kəm, Jorijaləm kí dɔrɔ-ti, kì mbó malayka-je-ti kí budoɔgi nja nɔ-nɔ rəm; ²³ səi owi mbó kosi dow-je-ti kí 'toki ngan dər-je kí ri-dé toki ndàngi dɔrɔ-ti kí d'a 'ra rɔnəl rəm; mbó Lubə-ti kí njègangta lə dow-je lay rəm; b́a mbó ndil dow-je-ti kí njururu kí 'təl-dé d'adi 'maji d'or njuti rəm; ²⁴ səi owi mbó Jeju-ti, kí njèkulə dow-je noji nati mɛɛ kulənoji-ti kí sigi; kì mbó məsi-ti kí səki kí pa ta maji nɔ itə 'lə Abəl rəm. ²⁵ Ooi go rɔ-si maji, dow kí njèkidə-si ta lé, ɔsi-é ngərəngi al. Kdɔtalə kinə dɛ kí ndɔki d'ɔsi dow kí njèkidə-dé ta kí dɔnangi-ti nè ngərəngi, 'tɛɛ ta tuji-ti al lé, ban b́a jəi b́a j'a tɛɛi ta tuji-ti, loki j'mbati kooi dɔ ta ndəji kí dɔrɔ-ti wa? ²⁶ ɛ lé, ndɔki ndi-é yəki dɔnangi, ə ngɔsnè un mindi-é adi-ji panè: Gidi gogi rangi lé, m'a yəki dɔnangi ya par al ngá, ngà m'a yəki dɔrɔ tɔ†. ²⁷ Ta kí 'pa panè gidi gogi rangi kinlé, toji kí né-je kí tò kadi 'yəki é 'yəki ngá kinlé, d'a kor kogi, kdɔ kadi né-je kí dum yəki b́a à nɔy. ²⁸ Gin-é kin b́a jəi kí j'ingəi kɔbɛ kí dum yəki lé adi j'ra oiyo Lubə rəm, j'poli-é pole kí nəl-é, kì kuji kí kilə dɔ-é-ti nati kì bəl. ²⁹ Kdɔ Lubə lə-ji to pər kì njèkò lo tɔ§.

13

Ndəji kí sɔbi dɔ né-je kí gay-gay

¹ Ngankɔ-m-je kí njékadmɛɛ, uwəi rɔ-si ngá mɛɛ ndigi-nɔ-ti. ² Adi mɛɛ-si oy dɔ ra mba-ti al, kdɔ takul mba kí ra lé b́a dow-je madi 'gə lo-é al ya d'uwə-né malayka-je kì rɔ-dé-ti.

³ Adi mɛɛ-si ole dɔ dangay-je-ti, titi né kí səi kàrè ɔi sə-dé nati dangay-ti bè rəm, dow-je kí d'adi-dé kò kàrè

† 12:26 12:26 Aje 2:6 § 12:29 12:29 Det 4:24

adi mœœ-si ole dɔ-dé-ti, titi né kí ingœi kɔ̀ daji rɔ-si-ti nati sœ-dé bè rœm tɔ.

⁴ Kadi taana to né kí dow-je lay d'ilœ kuji dɔ-ti, œ kadi dené-je kɔ̀ dingœm 'ngœm rɔ-dé d'adi-na. Kdœ Lubœ à gangta dɔ njérakaya-je-ti kɔ̀ njésangi-na-je-ti.

⁵ Adi kœmnda là b́a ɔr nɔ̀-si mœœ panjiyœ-si-ti al; adi mœœ-si usi nangi dɔ né-je-ti kí ji-si-ti nè kin ya, kdœ Lubœ ya kɔ̀ dœ-é panè: «M'a kiŋœ-i kœgi al, m'a tusi-i kiŋœ-i kœgi nda bè al*.» ⁶ Gin-é kin b́a j'a kasi pai-né ta kɔ̀ mœœnda kay painè: 'Babe ya to njœra sœ-m; m'a bœl al. Ri b́a dow à kasi ra sœ-m wa†?

⁷ Adi mœœ-si ole dɔ njékœr nɔ̀-si-je-ti, kí 'pa ta lœ Lubœ d'adi-si; ooi tœl ta kisi kɔ̀ dœ taá lœ-dé œ 'ndaji kadmœœ lœ-dé. ⁸ Jeju Kristi lé gangi kisi-é kin ya isi-né tagnè rœm, bœne rœm, b́a à kisi-né sartagangi rœm tɔ. ⁹ Inœi rɔ-si adi néndó-je kí mba kí gay-gay lay kin ya ɔr-si go-é-ti al. Kdœtalœ tœ maji kadi ramaji lœ Lubœ b́a ulœ dingœm mœœ-ji-ti, b́i kadi ndu-je kí sobi dœ nékuso-je kin b́a uwœ mœœ-si al; ndu-je kinlé njénjiyœ go-ti-je kin ya kàrè ra sœ-dé al. ¹⁰ Jœi j'œwi kɔ̀ logugi né kí njérakullœ mœœ kœykubi-ti lœ Lubœ ya kàrè d'œw kɔ̀ tœgi kadi d'uso né titi al. ¹¹ Kdœ dœ-je kí burœ dœ njégugné-je lœ Lubœ œw kɔ̀ mœsi-dé lo-ti kí aa njay kdœtalœ majal-je lé, 'ró-dé pœr gidi bœ-ti ndaa-ti‡. ¹² Gin-é kin b́a, Jeju ya kàrè, kadi aa dow-je kɔ̀ mœsi-é lé, œ ingœ kɔ̀ gidi bœ-ti ndaa-ti tɔ. ¹³ Őn é adi j'tœœi ki gidi bœ-ti ndaa-ti kadi j'œwi kɔ̀ rœ-é-ti œ kadi j'ndigi dœ-ti kadi rœsol liœ kin tœœ dœ-ji-ti tɔ. ¹⁴ Kdœ jœi j'œwi kɔ̀ bœbo kí à tœ sartagangi nangi nè al, ngà j'isi j'sangi œ kí à ree. ¹⁵ Kɔ̀ takul Jeju rœmœ, kadi ndœ-je lay ya j'adi patóy-je b́a to négugi§ kí kadi j'adi Lubœ, adi to ta-je

* 13:5 13:5 Jœj 1:5 † 13:6 13:6 Pa 118:6 ‡ 13:11 13:11 Mbl 16:27

§ 13:15 13:15 Pa 50:14,23

kí kadi tɛɛ ta-je-ti rəsi sobi do ri-é. ¹⁶ Ngà kɛ fá maji kí ra, kì ra kì nà lé, adi mɛɛ-si oy do-ti al, kɔɔ nɛgugi-je kí bè kin fá nəl Lubə. ¹⁷ 'Təli rɔ-si go ta-ti lə njékɔr nɔ-si-je ə uləi do-si gin tógi-ti lə-dé. Kɔɔ dɛ lé d'isi d'ində kəm-dé go-si-ti, kɔɔ dɛ d'a kɔr go kullə-é. 'Rai bè kɔɔ kadi 'ra kullə lə-dé kì rɔnəl bi kadi 'ra kì mɛɛkɔ al; bè al rəmə né kí à maji sə-si goto.

Ndəji-je kì lapiya kí ra

¹⁸ 'Pai ta kì Lubə kɔɔ ta lə-ji; kɔɔ j'gə mɛɛ-ji-ti maji kí mɛɛ-ji uwə-ji kì ta do né-ti madi al ə j'ɔji mɛɛ-ji-ti kadi j'adi panjiyə-ji maji mɛɛ né-je-ti lay. ¹⁹ M'dəji-si kì rɔ tungə-m ya kadi 'rai, kɔɔ kadi m'ingə tarəbi m'ɔw-né rɔ-si-ti kalangi. ²⁰ Kadi Lubə kí njəlapiya, kí njèkadi 'Babe lə-ji Jeju kí to njèkul bati-je kí boy tɔsi ndəl ində lo tɛɛ dan njékoy-je-ti kì takul məsi kulənoji kí sartagangi kinlé, ²¹ adi asi rai né-je lay kí maji, kɔɔ kadi 'rai-né mɛɛndigi liə; kadi ra kullə mɛɛ-ji-ti adi j'rai né-je kí nəl-é kì takul Jeju Kristi, kí riɓa to 'liə ya kì do ɓal-ɓal! Amɛn!

²² Ngankɔ-m-je kí njèkadmɛɛ, m'dəji-si kadi taai ta dingəm-je kinlé kì mɛɛ kí kilə do madi-é-ti; kɔɔ ɛ kin ya to ta-je kí m'ndàngi gɔji ɔfɛkse bè ya m'adi-si. ²³ Kadi 'gəi kí ngonkɔ-ji Timote kí njèkadmɛɛ lé, d'inə-é taá ngá. Kinə ree kalangi rəmə, jɛ siə j'a kow nati koo-si. ²⁴ 'Rai lapiya njékɔrnɔ-si-je kì njékaa njay-je lay ya. Dɛ kí dɔnangi Itali-ti 'ra-si lapiya. ²⁵ Kadi ramaji lə Lubə nà yə sə-si lay!

Ta lə Lubə Kunmindī kí Sigi

Mango: Ta lə Lubə Kunmindī kí Sigi (New Testament)

copyright © 2019 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Mango)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-18

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 14 Jun 2022 from source files dated 28 May 2022

96bdbd07-24d6-556c-9e7c-7269c72880cd